

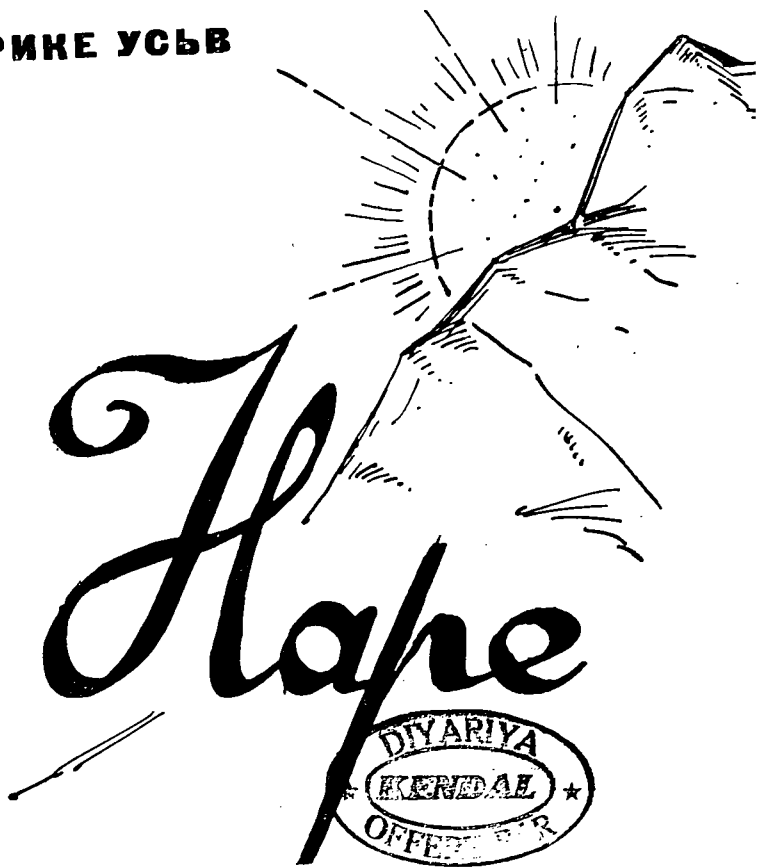
ФЕРИКЪ УСЪВ

Шапе

Ferîke Ūsîv

Nare

ФЕРИКЕ УСЬВ

ՆՈՇԻՐԹԱ «ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՒՄ»
ԵՐԵՎԱՆ - 1972

С (Фнлрл)
§ 47

Ф $\frac{70301 (272)}{703 (01) 77}$ 115 „М“

ЛЪ МАВЗОЛЕА ЛЕНИН

1.

Хэзэнка мьнэ р'э'мэ бэрбьһер,
Сьве шэбэде тō мьн зу р'акэ:
Эзе һэр'ым нав очрэкэ бь хер,
Wэки we мале дьне п'эйдакэ...

Һэр һ'эму генийа мьнр'а бун һ'эк'йат,
Эз к'амчо кьрм wэк хэwна шэва.
Ле цькьр жь бэхт, генийае гигант
Эзе бьвиньм сьве бь ч'э'ва.

Дьвежьн wьра очьрэ-чара,
К'и кō һ'эйам чу, эwe бьвинэ...
Эв очьр һэйэ бона һ'ышйара,
Е кō хэwда ма, мquф дьминэ...

Бале, эw хwэ жи һ'эйам һ'ышйар бу,
К'эw кьрэ дьне, р'аза, чу р'эме,
Нив qөр'нэ сал һат лъ сале бар бу,
Эw һе шйар дькэ дьне а'лэме...

2.

Башишка съве һәла натйә мьн,
 He шә нәкьрийә мьн т'унщык у п'ор',
 Машина "Волга,, чәләнҗә эҗн,
 Мьн пәйа дькә бәр Мәйдана Сор.

Сане һәв гьртйә, ч'ванә дайә.
 Сана мәхлөдәт қәйдә у шт'аф,
 К'ане, к'отасйа we ль к'ө майә?
 Анцах дьвиньм у хвә даvem нав.

Һәла һ'әйшт т'өнә мәхөлқәте п'ър'
 Шида қөрмиш буйә, жь мөһөл дәрте.
 Чава һәспәки к'һ'ели зифьр'
 Бәри қоша хвә п'еколкә э'рде.

W'дә, минани дә'не лыв-льв бе,
 Бәр аше сәбре дәрәнҗ дьмашә,
 Дәстур те даин р'аст дәһе съве
 У сана и'сан ч'әмки дьк'ьшә.

Гьран дьк'ьшә мина Волгае.
 Турист вәк Кама, Ока тенә сәр,
 Дьчьнә "Бәра Орт'әдньйае.,,
 Кө вайә дь нав we бьрща мәрмәр...

Вьр'һәнә урьс, фьр'әнҗ у алман,
 һөр'өм у һ'әбәш, һьнд у қәрәчи,

Э'рәбед зэнги, кӧ кал-баве ван
Дьчунэ Мәкк'е у дьбун "Һ'аши,...."

Һьм алман һәнэ, һьм йапон һәнэ,
У һьм арнаут, э'рәб у негър.
Вьр һәйә тышки т'омәрии дьн,
Кӧ ве гӧлт'ьме бәрәв дькә вьр.

Мьлйакәт нинэ һе э'вд у исан,
Қәлбе ванда һе һәнэ щьн у гӧр,
Ле кӧ дьнһер'и әве мәша һан.
Бавари — һәйә р'асти у аг'ьр.

Г'ӧһ'е исанәт — әw мәдәне һ'ит,
Дь навда һәйә маса һәр бешә,
У чава дьк'шә һ'әсьн бь магнит,
Тьштәк нав мәда бәр бь ви дьк'ьшә.

Тьштәк минани матор'әкә зор
Мә бәрбь вьра дә'ф дьдә дьвә...
У сан вәк бәр'әк к'ӧрда к'әскәсор
Һәв те һунандьн, пешда дьльвә.

... Дьл зәрп давежә һ'әвиша Мавзоле,
Вәки минани бьрщанә, фәдәт.
Нә бьрща Р'амзәс, нә йа К'еопсе,
Вәки зор чебун бь хун у нәләт...

Щмаэ'те эв бърщ чекрыя бо ви
Ви бърщ, нав у дэнг нэдъхвэст т'о щяа,
Шалашэк кэвн жи бэс бу, кō эви
Р'асти вэк бърща р'акъра жь п'яа.

У хвэ ве р'астие дьгьрн тен у тен
Жь нэр ер —мык'ан, ошах-идарэ,
Вэк кōр'е п'адше н'ьк'йати зен,
Кō дьчу бона “Бьлбьл-н'эзарэ...”

У дэри-башие қэрэвъл қэваз
Бэр мэ вэбунэ вэк п'эрде сере,
Минани бэлге к'т'ебэк н'эвас,
Вэки бесэбър вэдъки-сьре.

Льнге мэ дьна нэвдō дьк'эвн,
Мэ неньк дькэ нэвакэ бинсар,
У ча гōлбаг'ан р'ое дьн'ер'н,
Стō дьзвьр'н сэр йале сэрк'ар.

Ль жоре бйэ бан қалп'ахэжи р'эш,
Дишар бьнида чебйэ бь шуше,
Шушэ бэтр'энгэ, йэки р'уданкэж
Бь костйуме р'эш навда те к'эвше.

Дэсте р'аст гьрти, е ч'эл вэкры,
Бьн нура сорда р'азайэ р'эх'эт,
Ча э'в'рэки зэр, кō неса дьбэ,
Ль сэр несяа ч'йе пэй т'эвик бьлэ'т.

Әрд һылнадә ви хәрщә хwә бһа,
Чьмакө т'ө к'әс дәwса wi нагьрә,
“Орт'әдьһийа,, кө валабэ, дһа
Чь бә'рәкә дһн we дәwсе бьгьрә?

Әw майә чаwа исаф у һәқи,
У әгәр т'әне бине нак'ьшинә,
Әw бин, а авйә, бәр әви хәлқи,
Дь нав ван ләмпед қич'ьк у шинә.

...Щерга мә дһа дор wi дьзвьр'ә,
Чаwа кө фәрат-дора Щьзире,
Мәрвь дьхwәзә дһса вәгәр'ә,
Ле т'әми-т'әрбе Ленин те бире...

Сөwрәк нөһ мәрйа к'ур дьһынгевә,
У мәрвь дьһа ду дәрк'әтьне
Һәw занә щарәке жь дһа хwә буйә,
Щара дөда жи вьра те дьне.

ЛЕНИНГРАД

Вьра Пйотр т'аш wәргьртийә,
Wәк Р'амзәсе Мьсре,
Бане бьрщ у кәла гьртийә
Бь хун, худан, к'әсре.
Екатерине бе һ'өщәт

Дайэ э'мре п'адше,
У Державин һерс у һебэт
Дэст авитйэ п'еше.
Вьра Пулжин у Лермонтов
Гэр'йанэ ча һ'кйат
Бь мьрна э'шэл у хоф
Бунэ дэ'w у шкйат...
Ленин ль вьр ишьq дайэ
Мина шам у шэмдан,
У ишьqа гөр' һьлдайэ
Кэла, сук у мөйдан.
... У шөһөре бь нур хьне,
К'аши к'өбар, титал
Ва бйэ нэхшөки р'у дне,
Ва бу һ'кйат, мтал...
У дьняа һат сөр у сөйре
Ви шаһөре нав-дэнг,
Һитлер, фэqэт, нэ we һ'эйре,
Һате бь qал у шэнг.
Хуна Эwропе бэр ч'э'ва
Гьрти мина п'әрде,
Бь р'йа Наполесне сэ'ва
Һат сөфөрийе, шәрде.
Ль пэр'ханик шөләтед хөн
Бәрда гэм у һөвсар
У wэк ордийа ви "сыг'ри шьн.,
Дср бажер кьр һ'эсар:
Хаст wэки тар-мьтах бькэ

Ленинграда к'обар,
Бърщед бэлэж бьнах бькэ
Бь т'оп, щэб'н' у щэбар.
Һэйкэле ви Пйотре Мэзын
Дабаринэ э'рде,
Эрмитажа дэвранпэсын
Бькэ п'ара щэрде.
Дак'отэ нав мала Пушкин;
Бе р'эм у бе хода,
Йазийа поэт бьвэ хэним
Вэж Дантески дода.
Жэв вэжэнэ нар у бе р'өн',
Qьр'кэ мери-жъни,
“Аврорае,, бькэ ардö
Ль к'ефа хвэ хуни.
У нат öса у бу qэда
Вэж бэйание чола,
Хвэйи лэһаре хвэ нэда,
Бэр бу дэрге пола.
Һэр нав у щик зйарэтэк бу,
Хвэй сэкъни мьг'им,
Хэлаэда т'элэфэ бу,
Нэбу дил у эт'им.
Бажаре инглабе агър,
Дьжмън — доре чэпэр,
Чь кър —нэкър, тэйах нэкър.
Дьшэшьти ль бэр.
Бажар р'эһекэ вэлет бу,

Wэлат —дъле мэзын,
Бь дьл к'ота у қәват бу
Ль бәр танк у һ'эсын.
Ләшкәре сор вәк'шйа бәр
Дьжмьн мина пьльнг,
Аг'ьриета авитә сәр
Һелә, зор у зьрынг.
Жь Керч'е т'а Ленинград
Дьжмьн зитол-зитол
Вәк'ьшйа бь гөжин, фьрийат
Мина баки баһөр'.
У һиглер кә хвәст зәвт бькә
Дьнйа бе һ'әд-һ'әсав,
Т'ьрбәк нав-нишан жи бьлә
Хвәр'а нәди ль нав.
Фәқәт, һе-һе вәлате сор
Дьбә т'аше дне,
Пер'а Ленинграда: зор
Те хәмьландьне.
Шанә-шинед қәдим-лэт'иф
Дьхвеньн к'ав-к'өбар,
Нева мина к'әмбәра зив
Дь наведа те хар.
У ча қаша ч'әме к'әмбәр,
"Аврорае,, вьра
Мина гәмйа Нөһ п'ехәмбәр
Ләнгәр гьртйә гран...

ДАГЪСТАН

Дагъстан, дрежбæ думька бæндæ,
Wæки ль дне h'õнарт фр'ндэ,
Qам-графэт да хæвна Деталос,
Hæвраз хелкър сәр бәр у ыq'йанос.
Дагъстан, өре тәйре атмәщә,
Фр'нда мә тәйре тә зутър дьчә..
Xwэзыл қасәке сек'ынбйа һәwе,
T'ер т'әмашәкра мә тә бәдәwе.
Hэй wape шера, мәрт'ал у цура.
Гол мәрт'ал бунә сәр ч'э'л у чура,
У ч'әмед ч'йайи, ч'әмед бәдәнбър'
Ч'ванә чунэ сәр "мәрт'але,, дөр'.
Элбрус у Қазбек "бәгед,, ван ә'рда,
Ә'wра к'р'инә к'олозе к'өрда.
У дор к'олозе спи таq-тақи
Думан кърьнә шә'р у шмақи.
Ч'йаед һ'әзарнав р'уньшти дор ван,
К'әтьнэ дь нав шешра дәмр-зөман.
Зә'фи шешр кърьн, дәнг данә Махач.
Махач хелва кър кәла сәрфәраш.
Кәла зөманә фәйда нэкър бәр
Qәт'ле у қултиө, йазйа т'әг'вәгәр'.
Зә'фи шешр кърьн, у вьр, хөләсә.
Шешр данинә бәр Шорәвйа т'әзә.
Шорәви шешр кър, дәнг да Слеман:

Wi Hoмеросе ч'йайи н'нзэман,
У Эбу—Г'элиб, H'эмзэ, Эфенди,
У Р'эсул: эви Пушкине зенди.
... Эw аула нан қәй Садасайэ?
Эw Р'эсулэ сэр Гуниб р'азайэ.
К'и занэ, эw чь хэwна двинэ?
К'и занэ наһа Москове нинэ...
Йане ль Йапон, йан ль Сигнапур,
Йан wэлатэки майини he дур...
Йан, двэ наһа ль сэр п'осте ге
H'эма баведа р'уньшт'яэ Рэске...
Йан Лермонтовр'а эw хэвардьдэ...
“Диле Ковкасе.., дьвэ, бэрдьдэ...
Йан, двэ наһа зэрикэ шаһьл
П'ор'е wi опи мьздыдэ бь дьл,
Чава пэч'ие шэмс —бэрфа сэре ч'йа,
У hespe ч'йа тен h'ьзи ван пэч'йа.. .
Р'эсуле нака h'ьш'арбэ жь хэw,
Хэwне бэдэwтыр бьвинэ дор хwэ
Даг'ьстана хwэ г'олдайи, аза —
У к'обра wэлет, чава р'амусан,
Бькэ дь нава к'аг'эз-р'эқэме,
Бьшинэ бона днйа-а'лэме.

Т'АСА САЛХИЕ

Ве шэраве жи эм вэжын, бэра,
Шэравэк башэ, гышк педа-три,
Эм салхийа тэ пек биньн, бэра,
Салхийа таме тэйи чекьри.
Диварэ дузын, п'эншэрэ мэрдын,
Сьвах шьмшатэ минани нэжынк,
Н'эзар сал нэр'ын, дэгмэ жэв бэрдн
П'алькед нанэ бэдэвэ тэнык.
Семента тэ жь Арарате натйэ,
Дар жь Поволже, туф жь Эрт'ике,
К'ьлс жь бэдэна ч'йае Шат натйэ,
Эв т'ел у мебел жь Дэрбалт'ике.
Натйэ у бь зен нэрэк'эте тэ,
Анэгори шам-шөрэта дэвре,
Нэвба п'эргал буйэ, қэвин нэв гьргийэ
Мина т'ьфада вэлете шевре.
Р'адио дьстьре к'ьлама эшце,
Шэрав бь шайи р'ьнд те вэхарьн.
Ньлтиньм к'асе бьн ве ишьце,
Эшқи братийа н'элалэ амьн.
Брати башэ... У хвэзыл, хвэзыл
Ве сала т'эзэ э'вде дур-незик
Гышк нэвр'а бьбьн бав-бре э'сьл,
Э'рд-э'зман ванр'а бьвэ авайик.

У дьнялька һэвдөр'а амын,
Бэйраца хвэ wэк р'ое р'агьрэ,
У э'дьлайи мина дайка мын
Гышкар'а а́ва п'элаwе дагьрэ.

*

* *

Эз бь заре зар'а сава:
Qиз у хорта, бук у зэ'ва,
Кал у пира, де у бава
Шер'р'а дьбем — на.
Чи к'ер'анэ қэт'ыл у щэнг,
Т'оп у т'вьынг, шур у хэдэнг,
Дэнгэки на· бь һ'эзар дэнг
Шер'р'а дьбем — на.
Бьра қөжин зөр'не бе т'эк,
Гөр'ин дэфа қөр'не бе т'эк,
Нэ жь т'оп у сильһ' у ч'эк,
Шер'р'а дьбем — на.
Дэwса дэста хунедакьн,
Дэсте хвэ нав һ'ьнедакьн,
Нэхше эве дьнедакьн,
Шер'р'а дьбем — на.
Э'зман һивйа тэйэ, бэндэ,
Те дьки эw қрар-қэндэ,
Эз кьра тэ дьгьрм зэндэ.
Шер'р'а дьбем — на.
Бь хьйал у севре т'эзэ,
Дийар бькэ шевре т'эзэ,

Эзи нивйа эвре т'эзэ —
Шер'р'а дьбем — на.
Оса бькэ былбьле мьн,
Т'ым эшд дайнэ сэр гөле мьн
У бьстьре жь дьле мьн —
Шер'р'а дьбем — на.

СЕРГЕЙ ЕСЕНИНР'А

Дэме сазьм у к'лам, Сергей Есенине мьн,
Тэ н'эвасьм, о, салам "сэвдэсэр,, у "дине,, мьн.
К'а к'лама тэйэ нур бькьм бэлэд у р'езан,
Бьдьм сэре р'енга дур, к'ане к'ойя эв Р'йазан.
Бем р'авэстьм ль бэста, р'унем ль бьн дара би,
Аве вэхөм бь дэста, дар сэр мьнда бькэ си.
Ба бьлувэ йэкаваз, бинэ аһ у зара тэ,
Дэнге тэйр-туйа бь н'эвас бькьн бэ'с-базара тэ:
Бем бьнхер'ьм чарингар—Костантиново ль шьр.
Чава нэр шен у дишар бунэ бетон у кэвьр.
Дэвса п'ьра дар гьртйэ п'ьракэ бетонэ бэрк',
Машинэ ле дн'ир'э дэвса мн'ина ше— зэр.
Тэ н'эзкьрйэ қэдимие, дьнйа нөһ жи, эрһэдэ.
Лэма бо мэ ве дэме тө һьм кэвни, һьм т'эзэ,
Шөхөле мэ буйэ н'эсьн, ле дьлке мэ нэрм у р'э'м
Дьньвежэ, һэй лэзьм, бэйт'е тэ нур нэр-нэр дэм.
Пева дьжи, дьк'отэ: у эм дькьн п'эрваздьн,
Бен ви шени, ль к'ө тэ р'езкьр бэйт'а хвэ пашьн,
Чэрхвэдьн ча мьнмьник, жь нура тэ сэвдасэр,
Ль дор қаме тэйи т'ик, кө дардабу ча фэнэр.

ВАРПЕТР'А

К'арwane тә һе дьчә у дьчә,
К'арwane тә дур-дәрәз р'адьчә,
Бь чешит-чешит, бь щур'ә-щур'ә
Карwane тә к'aw тә дадьгәр'ә.
Ль ви карawани чь мале бһа:
Дармане дьла у р'әзе р'öh'а,
Т'олөм-т'әмбуре азайа мәрйа,
Шам у шәмдане хәниме тә'рйа,
Һәвке һ'срәте, һ'нарәд һ'өбе
У дурәбинед бәдәwйа дьне.
У т'ө "т'өщарә., серейи сәрә
Дьди, п'ар дьки бе пол у п'әрә.
Дьди кә р'әwша дьне п'ър' бьки,
Зиwane жь нав к'ск у бьр' бьки.

ЛЬ БАГ'ЧЕ Т'БИЛИСИЕ

Әв гөле Шот'анә,
Әв гөле Важанә,
Әв гөле Илийанә,

Сор у спи, қич'ьк
Бь һәвдө гьртьнә,
Ль һәвдө алийанә.

Ах, хвэзи шаһьлбьм,
Диса гэш у гөлбьм,
Эван гөла бацкьм,

Ль бэр эван бьрща
Гогинакэ гөрща
Салам у сэбахкьм.

Һәр'ьм гола "Лисе.,
У р'аһельм изе
Бь қайка мөһ'бәте.

Дәрем гәр' у гәли,
Ль к'ө "урумели.,,
Р'өһ' двэ щнәте.

Әв мск'әни р'ә'мә,
Нур у нфус нәрмә
Ноли нане ч'ади.

Чьда мләт, мәри
Һатьнә ви ери,
Гөрщ нәготйә "сади.,,

Ван "Ивериа., бистқат
Қаси қәдре меван
Р'акьрьнә шп'е.

1. Урумели — мқаме к'ламе гөрщкьне.

К'өр' те бь дьл у шан
Бь һәр зар у зман
Һ'ькйате нур дбе.

Чьдаси аһьлэ,
Адаси шаһьлэ
Ере Р'уст'авели

Бь там-таше хвэва,
Бэдәw — баше хвэва,
Бь ван гөле һени.

Ах, хвэзи шаһьлбьм,
Диса гәш у гөлбьм,
Әван гөла бацкьм,

Ль бәр әван бьрща
Гогинакә гөрща
Сәлам у сәбахкьм.

МЪРЪН У МАЙИН (ШКОЕ Н'ЭСНР'А)

Сак'арт'велое ав хвэ дькър,
Н'этани све ав хвэ дькър.
Съве тэ'ве да, бэр мэ р'ак'эт
Шарьстанэки бэдэw-бьк'ър.
Мина хэйсэте э'мър лэз-бэз
Автомашина мэ дьпэки...
Ле тэ зэ'ф дьхwэст бь н'эйр-н'эwэс
Бэр нэр т'умэки хвэ эглэки...
Ле тэ зэ'ф дьхwэст ль кэвиед к'эвз
Лувина К'өр'е қадим сэхки...
Ле тэ зэ'ф дьхwэст ль дур-дэрэз
Дьле хвэ чьл у ч'йар'а вэки..
У ван чьл у ч'йа р'öh'e хвэ т'эз
Р'öh'e Важар'а п'эрwэдэки...
К'aw бу Гөрщстан, э'сьл бэдэw,
Минани н'оба э'wьл бэдэw.
У т'эзэ ль wьр
Тэ фэ'м дькър,
Кө чьр'а Чавч'авадзе дьгэ:
“Биная ч'э'ва, Сак'арт'вело...”
Т'эзэ сах дьбу, қэй бе, Табидзе,
Тэзэ тэ Шот'а р'ач'э'в дькър...
Ле эм we р'оже чубун Т'влисе,
Мэ шайирэки хвэ ч'э'л дькър...

* *

*

Бона дайка мьн
Баве мьн р'оже нэмырйэ, нэчуйэ,
Һэрдэм дьмьрэ:
Бһар те, һавин,
Баве мьн дьмрэ...
Чандьн те, чнин,
Баве мьн дьмрэ...
Эр'ина пез те,
Баве мьн дьмрэ...
К'р'ина р'эз те,
Баве мьн дьмрэ...
Шинада дьмрэ,
Шайада дьмрэ,
Һатын-чуйина зэйада дьмрэ...
Сэр т'эхте т'ьжи,
Хвэшиида дьмрэ,
Хэwнеда дьжи,
Р'ожеда дьмрэ...
У... өса һэрт'ым баве мьн дьмрэ,
У дйа мьн дьгри у дьк'эwгьрэ...

1973. П'амп

“БНЭВША БЬНЭ’РД,”

Зедайа сале бу:
Т’ьфла се-чар мэһа,
Карэк хэзале бу,
Нубарэкэ бһа.

Бав у бра, дайик
Һ’ощэт бун бь һ’эwэс
Бь чь наве лайиц
Навкьн ч’ука ч’эрэз...

Де го: “Ширьн, Шэмам,,
Бав го: “П’ари, П’орсор,,
Р’ож дэрбаз бун у мэһ,
Нэдин наве ангор...

Р’ожэке жи, чьллэ,
Чахе бае һавсуд
Бона дэр у чола
К’эфэн-к’тан дьдрут,

Ньзам жь чь фэсле,
Чь ба у баһесйа
Нар-нурька мале
Кэр’-кэр’ хwэда весйа.

Һатья доре швйан
Пир у дайик у бук,

Кърын шин у шиван
Сэр хернэдяа быч'ук
У бой н'эзынтиер'а
Газикъне бы дэрд,
Нав лекърын, жер'а
Готын "Бнэвша бнэ'рд..

1974 с.

ЧНИН У НВИСАР

"Хвэш-хуш, хвэш-хуш,, —
Бы змане к'елэндие туж
Р'аст р'ез дывын лэ'се цальм
Мина р'езе к'лама мьн.

Гиһа нэрмэ, гиһа хвэшбър',
Льве авие минани дөр',
Мина морие к'авэ к'арбар
Жь гэрдэна гөла тен хар.
Бина пунге дор мьне дьгрэ,
К'аг'ритк бэр п'ие мьн дьфьр'э,

У мина we
К'аг'рит-к'аве

Дьле мьн жи қэй дьфьр'э,
Мьле мьн ши назьвр'э...
К'елэндийа хвэ дурвэдькьм ниве лэ'се,
Дьчым бэр сие.
— К'ода? — баве мьн мьн һьлте, —
Диса қәләбетка леки сәре сьвте?
Нвисара тэ нар'эвэ...
Те бьнвиси, к'энге һэвэ.

Гиһайэ наг'д,
Гиһейэ вэхт,

К'аг'эз — қәләм наһа һеч'ьн,
Вэрэ бьчьн.
У эз мәлул-мәломәсти
Тем сәр һона хвэ шькәсти.
Эһ, чь бежым... баво занэ —
Һәр тышт дь вэхте хвәданэ,
Ле һьзанэ шөхөле шайир
“Бевә'дәйэ,, 'бег'әйамә,,...

П'амп

ПЭЗ

Ах, пэз, ах пэз...
Пешйа автие бе лэз у бэз
Дьк'шэ һеди мина Эрэз.
Шофере лэз
Ч'ер' дькэ нэ'с
Ви шване һани "қәмэз",
Ле эз, ле эз
Дьле хвэда һьсрэт-һ'эвэс
Һ'ыш дькым we мйа һанэ қэр,
We бьзына һанэ кэвэр,
Һэвуре һан бь р'у-һэдэн,
Wi бэране һани дэндэ,
We гизка к'эр',
Кавьр'а кӧр',
Р'ьнд р'аст дькым wa кэре хвэ,
Дажом дьвьм бэр дэре хвэ:
"Ах кэвани, ах кэвани,
П'ор'зер'а мын нур-назани,
Ща бьнһер' мын чь дошани
Тэр'а ани... ах кэвани,...."

Ах, пэз, ах пэз.
Ах, мталэ гэш у гэвэз...

* * *

*

Пирка мьнэ р'э'м
Wарда р'э'мэти
Дьго: "Мьн харйэ
Ава һэйати.
Дьго, эз намр'ым,
Н'этани— н'эте
Эзе бьминьн
Ль р'у-һәwатэ,,.

Пирке р'астие жи
(Ньзам чь wэхти)
Харйэ, қай бежи,
Ава һэйати:
Ва, бэр ч'э'ве мьн
Эw сах сламэт,
Дэсте we дь бьн
Мезэра хьлмэт,
Бэрдэка чил бэр,
Сэдэф т'ьжи сэр,
К'омьшк ль сери,
Ше'ра р'эш доре,
Көнд вэдайэ бэр
Кэвйа тэндуре.
П'еша дере к'эск
П'эжал вэдайэ,
П'шика бэлэк

Сэр п'ал вэдайэ.
Ч'э'ве хвэ гьрти
Дькэ мьр'э-мьр'.
Сьлq дькэ ч'зин
Нав тэндурa гөр'.
У бəшэрəkə
Ширьн сэр леве,
Н'ькйата "Сьлqо,,
Жь мэр'а две,
Жь мэр'а дькэ
Глие щнэти
Пирка мьнэ р'э'м
Wэрда р'э'мэти.

ГОВЭНД

(Кэрик жь поэме)

“К’эрэмкын, к’эрэмкын, к’эрэмкын, мнэр’ын,...
Н’эвшя дэ’wэте вэкрйэ н’эм.
Ньнэк-һөндөр’ын, һьнэк ль дэр’ын,
Дьльк давеж’ын бь эш’у хэм.

Дьлед шаһ’ла, дьлед бесэб’р,
Wэк кэwе жь нав қолитк-қэфэс
П’уртин-қуртина р’эфе хwэ сәһкын,
Һэв дьхөр’д’льн һебэт-һ’эwэс.

Гөнди у “хwэнди,, тен, бэрэ-бэрэ
Ль сәра фрэ һьлтенэ жор.
У һеди-һеди говэнд һэв дьгрэ,
Р’адьчэ кэван wэк к’эскэсор.

Ах, говэнди мә көрманши хwэшэ,
Эw жи--к’эрэмэк ль р’у дне,
Бэхт хелэке wэк хэзалэк хшим
Бэнд дькэ нава ханэк хьне...

Дьзв’р’э мина чэрха фэлэке
Сәр нет-мәрэма дьле исан,
Сөр’ у сөһ’бәта э’мьр хелэке
Дь’фь’финэ сәр р’уе қизан.

Жьнед жеһати, меред һөрмәте
Р'ез-р'ез р'удьнен к'ефкк'эльжи,
Ләмле токе вәк һөрмие шнәте
Дадльдьән сәр т'әхте т'ъжи.

Дур дьдә'финә бина бивока,
Бөг'за әт'рана даве фьр'не,
Шьнгинйа т'аса, бәлг у брдока
Дьһ'әлз нава сәвта зөр'не...

Зөр'нәчи, қәй бе, Дәлу-Дәврешә.
Ледьхә, пер'а хвә хар дькә,
Гәпа радьһелә, мқам дьгвешә,
Кө серәк дәлал диһар бькә.

У ва, чава кө ә'врәки тәнък
Һеди вәчьхә ль гедуке,
Хели вәдьк'шә, вәк р'әе р'оньк
Т'әр' дьг'ьфьқә деме буке.

У' бала гьцка вәк гөлбаг'ана
Һанга дьзвьр'ә бәрбь вали,
Сор дьвә деме хлфина хама
Мина к'атәки дь сәрсале...

Зә'ва һебәта хвә дьхөрдьлә,
Һьзанә чьбкә-дьлькжәнди,
Дора говәнде ләз дьфьтьлә,
Дәзмале дьдә сәрговәнди.

У саргованди жь к'ефа хөр'а
Qэй дьфьр'инә кәвәк кәди,
Мер һәв қуртиньн ноли симьр'а,
Кзвки дьмәшьн қиз-бук һеди.

Һ'әсаве п'әр' у дуч'ке тавьса
Шен дышущьльн деред кова,
Ах, хвэзьл бьвьн бабәшин вьса
Ль дьлед гәрмә ноли совә...

Зукин-змина қәйде “зулойә,,
“Шорор,, хидукие дькә чока,
Газин-грмина дәфчи Слойә,
Дьвә хрмина сол, сапока,

Паше “к'очәри,, хвәш һьлдьқошә,
Һ'әвасе дьдьн давшандьне,,
Ах, говәнда мә кәрманщи хвәшә,
Әв жи к'әрәмәк ль р'у дне.

* *
*

Ве шәва ширьн, шәва шәрбәте
Т'ьрке дьстре.
Нур у нәхш кьрийә мзтн'е мөһ'бәте,
У мьн жи т'ьре
Бәйаре бәрфи бәр мьн бйә сьфра,
У гәр' бунә т'ас,

Жь шер'е ниве хөлп-хөлп дадьгрэ
Йек шэравэк хас.
Вэдөхөм, у нав нура мөһ'бәте
Н'әлийамә, т'ьре,
Ве шәва ширьн, шәва шәрбәте
Т'ьрке дьстьре...

* *

*

Өса дьхазьм, өса дьхазьм
Йәкер'а бежьм “qөрбана тәбьм...
Өса дьхазьм бь к'өбрәк назьк
Хас ханьмәкә хлфинр'а вөбьм...
Дьле мьн —гөла бһарейә нөһ,
Т'эзә вәдьбә, т'эзә дьдә дәр.
Бәрфа калтиейә бер'әмә бер'өһ'
Авзә бөһ'әйам һат у дани сәр.

* *

*

Һәрр'о-һәрр'о, дьзи-дьзи
Шала сәре тә пач' дькьм.
Мталәкә һөб-к'арьзи
П'ьртие п'эрчәва хач дькьм,
Ч'әнгә ава сар, тәвьзи
Дь дьле хвә qращ дькьм,
Һәрр'о-һәрр'о, дзи-дзи
Шала сәре тә пач' дькьм...

* *

*

Жь дәсте мьн бина п'ор' у гөлие тэ те.
Ах, дәсте хwэ иро өса эз һ'ыз дькьм.
Qэй чнинэ вана гөле нав щнэте,
Вөкьрьнэ мэдэнэки бей'эд мэзын.

Qэй бе, дәсте мьн дәст ниньн, ле бре мьн
Жь хэривейя панэда сала т'эзэ һати,
У бь дәсте дьл эз вана һ'эмез дькьм,
Һэйр у һьсрэт р'адьмусьм бь брати.

Дьдьмэ сэр ч'э'ве хwэ wэк т'өлөзмате
У бин дькьм, готьн-гьлйа же пьрс дькьм.
Жь дәсте мьн бина п'ор' у гөлие тэ те,
Ах дәсте хwэ иро өса эз һ'ыз дькьм...

* *

*

Р'эх we щэва щнэти
Дьжи һорйа мьн гөнди.
Wэк we щэва назэ нуp
Дьле мьн қәлш кьри к'ур,
Навда бь к'еш-к'ламти
Дьжи һорйа мьн гөнди.

ШӘ'РА ЗӘР

Кәсәк т'өнә һьлдә бинә шә'ра һан:
Сәһ'әтэкә-ль сәр т'еле р'ахьстйә,
Давиә бьр'ин бала мьн — ә'рд у ә'зман,
Сөр'а сере һьнаве мьн дахьстйә.
Чава былбыл дьчә бәрбь баг'-бостан,
Оса дьлем дьчә бәрбь шә'ра зәр.
Мьне чава хвәр'а текра т'өлөзмат
У бинкьра у р'амуса шә'ра зәр.
Ба те, ба те, бәр бае бйә бабьркан,
Р'өһ'ем бз'ра шнәтева дәрхьстйә,
Кәсәк т'өнә һьлдә-бинә шә'ра һан,
Сәһ'әтэкә — ль сәр т'еле р'ахьстйә...

* *
*

Ч'әва —тә мқуф, дэста —тә мқуф,
Мьн һәди бин у р'әнге тә р'әзе,
Дьле мьн бой тә дькә т'уфә-т'уф,
Дьшәвьтм нав ве һ'өб-һ'әwасе.
Мьн дә'wa дьл да к'аг'әзәки суф,
Наве тә ә'зиз моркьр, мәрәзе.
Ч'әва —тә мқуф, дэста- тә мқуф,
Һәрр'о пач' дькьм п'әр'е к'аг'әзе.

* * *

Эм дури нэв, дбури нэв,
Кэр' дышхольн жь нура нэв,
Нэ ах дькын, нэ дэй дькын,
Дурва ч'э'ва нэв хвэй дькын:
Нэбэж йэк мэ ч'э'вдэр дьвэ,
Хэлцэр'а бэнтзбэшэр дьвэ...
Оса све та эваре...
Эвар кō те, эз у йаре,
Нэвдөр'а нэ хап у хайин
Дьчын һеса у архайин —
Эш шэм малхвее мала хвэ,
У эз жи —бал н'элала хвэ...

* * *

Эв шэв шэва нивэр'оне,
Чь чайирэк бе сэр-бьни...
Дэ'са ниве к'этэ һоне,
Гōл-сосьне э'змен чьни...

Қьрх һьлк'эт сэр мск'инья,
Нив дак'этэ сэр Дбури,
Дэрде дьлем, гōла к'ōрда,
Тō мьн дури, тō мьн дури...

Бьһер', кәw чу п'ашла кәwе,
Бьлбьл сәр гөледа харә,
Днйа-а'ләм к'әтйә хәwе,
Ле дьле мьн зарә-зарә...

Ах, дьл зар'ә, мөһ'бәт дейә,
Тә нат нәгот "лури лури",,
Дәрде дьлем, гөла к'өрда,
Тө мьн дури, тө мьн дури...

П'амп

* *
*

Шарна дьле мьн мина кәwоке
Дьхwәзә дәре жь qәфәса синг,
Һәр'ә у дайнә сәр wан бизәке
Бәдәне qизе хамькә хьлфин.

Ле әw аqа жи нә хамьн, фәqәт,
Qәй мьнр'а двен авьр'ед qөр'ә:
"Бөһөрйә, кало, тә wәхт у мөһ'бәт,
Дахwә наһа бәр шаһьлед т'ур'ә,..."

У әз вәдьк'ьцьм һ'әсаве кала,
Р'удьнем шарна т'әв каләмера,
Хwәр'а дьк'әвьм нав галә-гала,
У шарна wанр'а дьхуньм шьера.

Ле бирдә һынге каләк веда те,
Qәй дьк'ельмын дәсте р'шафок:
“Р'авә, шаһлы тә, шыкыр хвәде,
Кальм, хвә натрым сәр qәдум у чок..”

У жь бәр кале р'адьбьм шп'е,
Пышта мын дешә, лынг дьтэвзын,
Әз фкар дькьм дәрәще дьне
У хвә-хвә хвәр'а wa дькьм газьн:

“Әв чь йашәки йахә чьлсали,
Гэрәже дахьи ль бәр жор у жер,
К'өрд ида к'өр'а әв пырс ләв ани:
“Сисали гөрә, чьлсали жи —шер..”

1974. П'амп.

Р'ЫНДЕ

Бэриэ тэда к'ышмиш хэнэ?
Эмиш хэнэ бэриэ тэ?
Бын бэриэ тэ зэрдэлэнэ,
Машофым, мыштэриэ тэ.

Ч'э'ве тэда йафөгт хэнэ?
Йантар хэнэ ч'э'ве тэ?
Ч'э'ве тэ шот х'эвке дөр'а,
Х'элйамэ нав х'эве тэ.

Ч'э'ве тэ шин —бьнэвше гэш,
Деме бэрфи данэ дэр,
Бру-баске кэвотка кэж,
К'эр у кэван бунэ сэр.

Э'ния эйнэ бь хэм-хэреф
Хэла нэбйэ хэт у хаз,
К'е хвэ навда мезэ дькэ,
Двэ хорте бэрмыраз.

Гөһе гөлин, шебске зэр
Ле п'энищ бунэ ноли тэ'е,
Бин у бөһөшт, мьск у э'мбэр
Даве жь хал у хэвхэв.

Р'ынде буғи хэбэр у бэ'с,
Wэй х'але мьн бьк'ырчи.
Баһари тō, навиньм эз,
Бэрбь тэ тем, тō дьчи.

ХОРТАР'А

Эз не карьм, гэли хорта,
Wэр'а равьм гөлаше,
Шәп'е бәрфе бьқәлешьм
У нәкьм т'ө т'алаше.
Дәст-ләпе мьн мәрд у мэзьн
Карьн лә'са лод бькьн
У бьнвисьн шьерәд назьк,
Нәхше зер'ин зод бькьн.
Ле һун карьн бь пьрсәк хев
Дьле қиза бьк'ьр'ьн,
Эз нькарьм бь һ'эзар шьер,
Wәки педа лал-дөр'ьн...

Щэw дьстьре назьк,
Мешэ лури дькэ,
Хэм-хйал у н'ьзынг
Ждыл дьбури дькэ.

Сйа дара бие ноли
П'эр'е мл'ак'эте
Дак'этиэ э'дзли
Сэр мын шан-щэсэте.

Дьхазьм эз р'азем,
Ле бэри р'азане,
Нэйазэже дькьм
Нолани азане:

Гэрке бэниа бэдэw
Р'анэкрьм жь хэw,
Р'эща дькьм, р'эби,
Идьм н'ьш'ар нэки...

1967.

ТӨ ЧУЙИ, ЧУЙИ

Эзе —ч'э'ве тэ ид нэем сөре,
Нэчъм хэвн-хере
We щнэт-өре...
Тө чуйи, чуйи...

Эзе пач' нэжъм иди п'ор'е тэ,
Бру-фор'е тэ,
Гэрдэн-т'ор'е тэ,
Тө чуйи, чуйи...

Эзе нэехъм эван лэпке тэ,
Һэрдө т'этке тэ
Нэвъм синге хвэ,
Тө чуйи, чуйи...

Гстилка тэр'а эзе нэлизъм,
Эзе нэбһизъм
Дэнге тэ лезъм,
Тө чуйи, чуйи...

Тө чуйи, һэма
Сэр заре мьн ма
Наве тэ бһа
Нолани д'оа',
Тө чуйи, чуйи...

1967.

БЭДЭВА СЭРЭ

Р'уньштыбу автобусе
Жьнэк сэрэ, шен-шт'аф.
П'ор'е we кэж минани зер'
“Зив,, т'эзэ хwэ дабу нав.

Qэрч'умэке нэрмык у наз
Деме qэрqаш дабун дэр,
Чава логле к'ьр'ьки кас
Hurьк-hurьк гөлбьдэ...

Ньqо бубун агре ч'э'ва
Дь бьн бруе weйэ кэж,
Ча р'о т'эзэ нэр'э ава
Нав нэйнька бэ'ре гэш...

Дране we чил дькьр'ьн,
Хwэш бу к'эн у к'ефа we,
Мина к'шмишэкэ шир'ьн
Хал нэбу сэр лева we.

Qизэк щаһьл к'этэ автие,
Сэр к'орсие пешбэри мьн.
Орт'а мьн у we к'өлфэте
Хwэр'а р'уньшт кэр' у п'ьм.

Мьн жер'а го: “бьбахшинэ,
ниви дькьм, qиза р'ьнд,
Хwэ н'эвэки weда бьдэ,
We к'өлфэте бьннэр'ьм,,...

ЭЛК'АН

“Белеет парус одинокий,
Лермонтов

Элк'ана чил сэр р'уе бэ'ре
Бае динр'а қьсэ дькър,
Зөхре знар ль һьмбэре
Мәлул-мәлул к'әсәр дькър.

Дьхаст Элк'ан бәрбь ви бе.
У һәй дһат Элк'ана чил,
Һәй шар дьне гөһ дьда бе,
Дьчу нава думане чин.

Р'ожәке жи әв һат незик,
Өса незик, өса аза,
К'әт бәдәна знерэ си,
Знар әв гьрт, р'ьнд р'амуса.

Элк'ан жь ви р'әви бь хәйд,
Ле ве щаре нә ақа дур,
Нава гоше бә'ра бөһ'әд
Мгалада мьлмьли к'ур.

Ба һат шьнгһа ль бәр гөһа:
“Wәр, әм һәр'ьн дурана сер...
Ле тыштәки қәвин дһа
Элк'ан дьбьр бәрбь знер...

БАҢАРЭ, ШАЙИР

Баһарэ, шайир,
Qэлэме щэм хwэ һазьр хwэйкэ...
Тә һәw ди хōмам к'әтә гōһер'а,
Тә һәw ди ч'әме һ'әмлә һьлшйан,
П'ела п'әртавкьр ноли кьһ'ела,
У "сйаред,, спи сәр һьлqошйан.
Тә һәw ди шәп'е шәqал мән'әскьр,
Стō знерва бу чалма чил,
Qōлынга чите ә'змин мәq'әскьр,
Гелида гьрйа р'увики пир.
Тә һәw ди р'әфе р'әшеле дәнгбеж
Шритава бун шәвз-шьрдан,
Ль сәр "мә'змә'зке,, "Дбури,, дьреж
Р'ачйа зьншира кәре шван.
Тә һәw ди бәрха к'оза кьр к'алин,
Дуе п'уш-п'әлаша сәр гōнд бу ә'wр,
Тә һәw ди бирдә Göll'әрйа нарин
Тәр'а к'әнйа wәк бнәwша гәwр.
У дьле тә жи тә һәw ди жир-жир
Стра ноли тәйра т'орхә,
Э, оләшахьн, баһарэ, шайир,
Qэлэме щэм хwэ һазьр хwэйкэ.

* * *

Мын бәрфер'а
Дьда ч'ер'а,
Мын һ'у дькыр багәре дин,
Авьр' дьда зьвстане.
Мабум һивйа бһара шин...
.... К'әл к'әт ә'рде.
Һөлтмгөлтм дәрте,
Буз бычвьйә, хьмә-хьм те...
Бәрф дьмьрә,
Дьк'шә, дьчә,
Сәва бәрфе.... гьрие мын те...

* * *

Бһар вәбу, дәрәм чоле, бәрфа меван вәр'екьм,
Qәда сале, хәма мале, көл у кован вәр'екьм,
Бьр'е бәрха бәрдьм п'але, кәре шван вәр'екьм,
Хәмнәкә хас, бәрхванки хам бь тур-һөван вәр'екьм,
Ч'йа шин дькьн гөлт'ьм. —гөлт'ьм һәр'ьм, һәр'ьм
һөвразбьм,
Бәләкике һ'әта йа дьн ль "дө дһйа,, дәрбазбьм,
Бь әшқ-ә'вин, гөманәк һөһ п'әршәдәбьм, п'әршәзбьм.
Ч'әйра дьла бькьм к'лам, карван-карван вәр'екьм.

Диса гōлан гәлийар'а һат,
Ба бинәкә хwәш бәлакьр,
Һив жь мьле Мск'ин һлат,
Ль чайира ч'әм қәлакьр.
Дәнге бәда хwәш-хwәш рач'а,
Ча фидехьн шване ч'йа...
Qәй бе, нә си сали бәре,
Ле вьр чәнд сәһ'әта пешда
Пәз гөһер'е да мәхәле
Көр'ькәки қамчи дестда.
Шване ап т'ас һьлани
У к'әтә бәр микә һьр'ьк,
Тә т'ьре һив жорда ани,
Дани орт'а хwә у көр'ьк.
Ван фьр'ә-фьр' шире гәрм хьст,
Дө нана сәр һәвда ани.
Паше шван т'тун дәрхьст,
Көр'ьк сәр пот сәри дани.
Бала хwә да стәйр у п'әйра,
Әw ар'ика ванә, қәй бе,
Wәки дйа ви һ'әwәс-һ'әйран
Дьньқышанд мөва әйде.
Һив "к'өләкә,, тирьнша нур

“Долиданка,, жь нәрмушә,
Дак’әтйә сәр we гола дур,
Кө дьбрьқә ноли шушә.
Көр’ык к’әтә нав мтала,
К’әтә әwe “долиданке,,
Бе нәрм н’әжанд, бәқа стра,
У әw р’аза т’а бәрбанге.

1977.

ДАРА БАҢАРЕ

Хwә р’ынд р’егьртйә
Дара бһаре.
Дара бһаре
К’әтйә бәнга хwә,
Qәнд у qраре.
Ч’ьqле тәр’—щаһыл
Дькын хьләбьл
Бь зманед шин.
Ле ч’ьqlәк кәр’ә,
Ч’ьqlәк нә тәр’ә
У накә хьшин.
Бәлг пева т’өнә,
Р әнг пева т’өнә,
Ах ч’ьqьл мьрйә.

Ләма фә'м накъм
Сәүта чьқле дьн
К'әнә, йан гьрйә.
We фә'м накъм, на,
Ле р'ьнд фә'м дькъм
Дара бһаре:
Әве бь һ'әйран,
Бь һ'ьсрзта дьл
“Щнйазе,, ч'ьқьл
Р'агьртйә сәр мьл.
У нахазә кӧ
Ч'ьқьл бе харе,
Ч'ьқле мьри жи
Әве бһаре....

ПАИЗА ГЭШ

Төе бежи т'эзэ бһар те,
Төе бежи т'эзэ йар те.
Ах, һевърза ч'вика
Оса һ'эвас у һ'шйар те.

Кэри к'өндьр'йэ бэрп'але,
Зэвйа паизэ шин дькэ,
Р'уви ль һ'афа нэвале
К'өна к'евришке бин дькэ.

Щэва щнэте бэрвар бйэ,
Ада ажр'уда гер'э,
Тэйр дара т'елева т'ар'бйэ,
Хвэ дь щэведа дьһер'э.

Һив һ'эйри р'озгара иро
Мэ'т майэ у начэ ава,
Р'о —л һ'эма э'змане иро
Дьк'энэ вэк зар'а сава.

Ль бэр ве нэдир у тирьнше
“Һ'эвтеманат,, у “Qэмэрдах,,,
Ноли дө бьре қазанше
Ль һэв дьһер'ын сьдде сах.

1. Qэмэрдах, Һ'эвтеманат — наве ч'йаед гөнде П'ампе у Чобан-мазэнэ.

Шарке жи һьлдъм дар у һэване,
Дәрем “Даване,,,
Дбурва табъм,
Шарке жи тйабъм
“Гәр’а қөрбане,,...
Щәва щнәте
Шарке жи сәһкәм,
“Тужкә зйарәте,,
Шарке мезәкәм,
“Кәвре Корор’а,,
Шарке қсәкәм,
Гәзгәзка гәһйе
“Зйарәте,, хвәхәм,
Жь “Қанйа Мирзә,,
Авәке вәхөм,
Пәлзе звььстан,
Тө бәр’а хвә сар
Сәр чол у бание мәда бинә хар...

МИНА ХВӘБӘ

Чълле пешә, мәһа звььстане навин,
Фәқә, гәрмә, һәһа хвәшз ноли һавин.
Дәә' дькьн: "Салә херә,,
Һиввиенз пәз һәр'ә ч'ерә...
Ле эз һивйа багәрамә, багәре сәқ,
Чахе дәри дьр'ьшьфьн, дькьн р'әқ-р'әқ,
Т'ел дзукьн ноли гөра,
Тәйр хвә давен қөл у п'ра,
Звььстан те, "базьргане,, хвә "их,, дькә,
Ба "брьнше,, хвә "т'ех,, дькә,
Дәшт у чола дышулькьн, "зйәед спи,,
Ә'вд у р'өһ'бәр хвә же дпи,
Сөр' дьшьдьн, бәрф дьр'әқә двә шәп'ә.
Әз һ'ыз дькьм, кә звььстан
Мина хвәбә...

1971, П'амп.

Дәма һәч'е ч'йа дьһер'ым,
Кәнар-кәвие сомә сайи,
Оса фәр'өһ' әз фә'м дькьм,
Кө чйә э'мьр у чйә шайи.
Чйә ләзәта ве дәма кьн,
Чйә қәдими у чйә нөһи,
Оса һеса әз гәм дькьм
Р'аж-р'әвое хвәйә чуйи...
Дьчьм, дьчьм сәр вәдьбьм
Ль һ'өба хвә өндакьри.
Бәр знарки дәрвәдьбьм
Мина щәвәк щәваһьри.
Сәр ве щәве қәй да дьвә
Һөлма бәрхьк у каре мьн,
Қәй э'змане шин чарқөлбә
Бйә парзуне фкаре мьн...

1973. Ереван.

* *
*

Ида һәр али бәрбь калтиемә.
Г'ор'е мьн сьпи,
Әв дар у т'ызби,
Ә'ни, щенике қәрч'умәк ленә
У к'әне мәст кӧ йар хвә же дыпи...
Ле һәр т'әне дьл
Майә мьқабьл,
Наһелә р'әһ'әт р'унем р'әх кала,
Хвәр'а бьк'әвьн нав галә-гала.
Ноли нәвие бәр һ'әма калке хвә
Ә'щызбуйи жь қьсед мқәр'ьм,
Ви дәстем гьрти к'аш-бәрк'аш дькә:
"Калко, әм һәр'ьн, калко, әм һәр'ьн..."
1975.

ЩЕНИК

Чьма щеник спи дьвьн,
Кӧ нә вәхте ванә?...
Дьфькьрим... ахьр щеник
Незики гӧһанә...
1971.

* *
*
Әм-шайиред шәрде
Хвә минани ава
Дьвн бәрбь әрде
Шайиред Р'оава.
Ле дьл дуса дьчә
Бәрб лирика шәрде,
Чава кә гөлбаг'ан,
Чахе кә р'о дәрте...

* *
*
К'өрд хәрийдостә.
К'өрд жь мләта аҫа һ'әзкьрйә,
Вәки наве ваи
Бь һ'әвас-һ'әйран
К'өр'е хвә кьрйә.
Готйә Инглис,
Р'омо у Р'әщәб,
К'өр'е хвә ә'зиз
Навкьрйә Ә'щәм,
Навкьрйә Ә'рәб,
Урьс у Герман.
У һәла Чәркәз.

Шаһуд,
Әмиран.
К'өрд хэрийдостә.
Һәр мләт у мәрд
Сәр зар, у дьле к'өрдада джин,
Ле һәнә нәмәрд,
Кө нахwэзын к'өрд
Ә'рда жи. бьжин...

1974, П'амп.

* *
*

Фрдоусие мэзын
Нава "Шаһнәма",
Бәдәwә бһа
Мәр'а нвисйә
Qсәкә аһа:
Һәбйә шаһәки
Ә'щев и нәһәq,
Наве ви шаһе
Ә'щев — Әждәһәк.
Ль сәр мьле шаһ
Һәбунә дө зйа.
Р'оже мәжуе дө
Щаһьле т'ур'ә
Бйә хөре әван
Зйәе бешур'ә.

Дõ аспеже һ'эйф,
Дõ қэнше хвәде,
Гõне вана зә'ф
Хорте т'ур'ә те.
Дьвежын: "Qә на,
Жь һәрд злама
Әм мәжуе йәки
П'ари сәр зйакьн,
Йе дьн щур'әки
Кэр'-кәр' азакьн.
У õса аза
Дькьн йәкмәри,
Давежын
Зерзәминәкә тә'ри.
Чахе дьгһижә
Чьл-пенци һ'әви,
Ван бәрдыдын бь
Рекә нәқәви.
Әвана дьчын
Сәре ч'йа-банйа,
Хвәр'а че дькьн
К'охьк у ханйа,
Мал хвәр'а тиньн,
Дькьн һ'ал-зәваш,
У —ж ван пешда те
Мләте кõрманщ.

Бэ́ле, э́в қы́са
Н'ы́кйатэ́, э́'сэ,
Wэ́ки шайи́ре
Mэ́зын сә́һкы́рйэ́.
У ма́р'а бэ́дәw
Wa қы́са кы́рйэ́.

Ә́м ма́рие дэ́wран
У о́лме т'э́зэ
Накы́нэ т'э́риq
Һэ́р н'э́му қы́са.
Ә́м ба́wэр накы́н
Ль waн зы́ае сә́р
Mы́ле Ә́ждә́һәк,
Ле ба́wэр ды́кы́н
Гә́ләк, зә́'ф гә́ләк
Кө́ зы́аед зө́лме
Ды́кы́н чине́д сә́р
Mы́ле е́д ми́на
Qа́сым у́ Ә́нвә́р
У ды́хө́н сә́ре
Wә́т'ә́нн'ы́зе к'ө́рд,
Сә́ре waн т'о́р'ы́н
У т'у́нсы́зе к'ө́рд.

Н'ЬРЧ У ҚАБАН

Н'ьрч хвэр'а р'оке жь сәре даре
Ләпәк-дөдө гуз анибун харе,
Дьшкенанд дьхар,
Қабан ле кьр қар.
Жер'а дьвежә:
“Wэй н'ьрч'е бра, тө у әw п'ешә?
Тө дне-дне
Буйи н'әwщә ван корие нәнежә?
Ща ль хwә бьн'ер',
Ван кор'яа бьн'ер'...
Тө аг'е эле, тө пьспор, тө зор,
Әw гуз хөрәке көр'әбәшканә,
Хәрще мышке кор...
Тәр'а, псмамо, хөрмә дьк'әвә,
Дьк'әвә кактус,
Шьвт'әле нар'ынщ у севе шәфран,
Ле нә кө әw гуз.
Бьра эз бьмрьм ль дәшт у дуза,
Хwәде мьн нәкә н'әwщә ван гуза...”

Н'ьрч бу, бавәр кьр, ида гуз нәщу,
Какьл у көрч'ом т'укьр, леда чу.
Чу вьрда-веда н'әвәки гәр'йа,
Диса вәгәр'йа,
Дит... чь бьвинә, қабан ноли са
Дькәр'ьпинә қальке гуза...

1970, Ереван.

Бч'ук ль һ'әwше гази дькэ: "мам,,,
(О, чьда дайке ве зар'е һэнэ..)
Чьл сәри к'ьвш бун жь п'әнщәре там...
Ле "мама,, вайә, е дьн зедәнэ...

Бч'ук фькьри, ле чава бькә.
Wәки кә щәфе нәдә дайке дьн...
Qраркьр, щарәк дьн кә газикэ,
Нәвежә "мама,, бежә "мама мьн,,...

1972, Ереван.

ДЕВЕ СПИ

Деве спи к'омк'олоз
Сйар бу һәспе хwәйи боз,
Ажот сәре ч'йае т'ик,
Һелә кьрә фикә-фик:
"Әw к'ийә-к'әтйә бәрга мьн?
К'е пәз бәрда мерга мьн?
Әw чь һьрч'ә we п'але?
Әw чь бумә сәр даре,,?
Гот, қамчие хwә батыни
Бакьр-бакьр, бьр-ани,
Йәк ль гөһе швин хьст,
Йәк ль гөһе гавин хьст,
Да ду һ'ьрч'е кьр дә'ле,
Бум қәфьланд кьр ч'ә'ле.

Қабан ажот қамушльх,
Хэзал хьстә меше сьх,
Гөре т'опал кър кэндал,
Қөльнши кър р'увие кал,
К'ешришка пир хәр'ьқанд,
Бьзна к'уви т'ерьқанд,
Кәри-сури кър гома,
Т'ьк у т'әне орт'е ма.
Ижа зукйа ноли гөр,
Мина пупйа газикър,
Грйа мина ләләвин,
Вәк п'шика кър мәвин,
Фьшйа-к'шйа чава зйа,
Взгәвьзи ноли са,
Лист, р'әқьси у ахър
Хвә-хвә жь хвә сәрма кър.
Дак'ота гөнд ләйлаши,
К'өтан дәри у баши:
— Т'әқ, т'әқ, т'әқ, т'әқ...
— Әв к'ийә?
— Деве р'уданспийә...
Дәри вәкә, кәвани,
Бьнһерә мьн чь ани..
Қәнд у шәкър
Жь Диарбәк'ьр...
Бьрьнше Чил
Жь Чин-мачин...
Мьн бәр дәри кьрйә лод...
Бьк'шин һөндөр' код бь код,

Малер'а сал донздәһ мән
 Бькә п'әлау, мастәвә...
 Бьнка һ'оте
 Ва готе:
 — Сәре һ'өто,
 Сәре Қөто,
 Чәвал бьрьнш, йәк шәкьр
 Мә дөһ ль мал пэяакьр...
 Тө бьрьншц у шәкьре хвә
 Хвә-хвә чекә, хвә бьхвә...
 “Һу, шә'ду... —дew готеда, —
 Чь бер'әмә, бехөда...
 Гот у дәре дадаий һьшт,
 Лодер'а кьр қьштә-қьшт:
 — К'ане... к'а... к'а...:
 — һане, һа...
 У вьр һьлда гөрз гиһа,
 Бьр авитә нав кәндел,
 Кәвьр-һәсте хвә жәнде,
 Пишо гәшкьр у бьре,
 һе венәк'әт, п'өфкьре:
 “П'өф у һа п'өф... т'у, һа т'у...”
 Нә бу алав, нә бу ду...
 Пһ'инәк да көч'ке хвә,
 Ван дәра кьр дәрехә...
 Ле һьнге чәнд қиз у кьр'
 Дәрк'әтьбун жь һөндөр',
 Ль дәр мала, сәр ханйа
 Дьготьн у дьк'әнийан.

“Нә... нә... дөвө ар’одә
Көч’ка нъзанә дадә...,,
1975, Ереван.

Ч’ЕЖА “ХЫШТЕ,,
У СОВА “ДИН,,

“Шәв жи нә т’ө тыштә,
Нә т’ө к’арә у к’еф.
Нә к’әс дьвө “п’ыштә,,,
Нә р’эвә, нә р’к’еф.

Г’әне—wәh’ид р’уне,
Мәлул бькә мр’ин,
Бьгәр’ дор стуне,
Поч’ка хwә бьзвьр’ин.

Надьк начә—нае —
Пә’ние п’әнщър’уки,
Иан г’эваха дае
Бьгри дөвәр’уки...

Мака малава жи
Wәки к’этә хәвө
Хwәде бире дьчә,
К’ө ма Хьштока we,,...
Аwa һ’ьшйар майи
Хьште т’әк у т’әне,
Г’өһ бәржер бәрдаийи
Хәм дькә р’әбәне.

Йәк жи минани we
Хәw г'әqьсәйә жь ч'ә'в
Әw "h'әйwана,, һане
Стөдреж, ә'шев...

Ле һәма әw һерс бйә,
Сор бйә мина шур'шур'
У "т'у,, дькә пешбәр,
Хwәда дькә п'ур-п'ур...

Һьлбәт зә'ф бинтәнг бйә
Тәне, wәһ'ид, бехәw...
Гәло навә, wәки
Хьште бьлизә т'әв...

У нәрм даәда дәст,
Ле агьра ашит
Оса т'әте we гәст,
Һесра ч'ә'вр'а авит....

Хьште г'йа, фәqәт,
Qörсах онда нәкьр,
Һьлда шаләк хлмәт
У дурва ле wәркьр...

Һьлда гөлок, горә,
Авитә "qör'әе,,
"Дә, го бьмрә һәр'ә,
К'әра бешур'әе,,...

Ле бешур'ә һерс к'әт,
"Змане,, хwә дәрхьст,

Р'аһышт хас у хлмэт,
Гништ бэвшык у бьст.

Бу к'өхтэ-к'өхт, к'өфин,
Маледа бу һэвар,
Р'абу Хэма хлфин,
Р'абу Наде хэвар.

Е шал р'эванд, е шэрф,
Е да син у мсин,
Ав р'эшандын у бэрф
Сэр змане "йа дин.."

"Змане., we к'шйан,
Тэпылхане дани.
Дэри-баши дадан,
У э'дьли хани,

Ле Хьшта мэ? Хьште
Кэҗйэ қөлче хени.
Шьвэк данэ пыште,
Т'эпэк данэ сери.

Мр'узкьри майэ,
Мама we жи һат бал:
— К'е, го, ль тэ дайэ?
Грйа Хьшта т'фал.

Го. —Ле? дина һане
Ва ль һэвхьст эв там,
Наде кор жи ани
Дэwса we эз к'отам...

1971, П'амп.

Ч'ИАНО

Ч'иано, һэй ч'иано,
Гэли хвэшщ'иано!

Мьн гэр'-гэште вэ
Зэ'фи сэйр кьрйэ,
Зэ'фи—л пыште вэ
К'эн-к'эсар кьрйэ,
Гэлэ гөл, п'нщар'
Синге вэ чьнйэ,
Гэлэ авед сар
Канйа вэч'ьнйэ.
Һәва вэ зөнийэт
Мьн һөщам кьрйэ,
Сэр щәвед шнэт
Сэр-ч'э'в щан кьрйэ.
Бэрх ажотнэ сар
Ав-дәрәве вэ,
Р'азамэ эз бэр
Сйа знаре вэ...

Эз бәнде бе п'әр'
Ль һесуөд вә шин
Ғһиштъмә бәр
П'әр'е ә'рш-ә'змин.
Вьрда мын дәнге
Тәйра сәһкьрйә,
Вьрда дур-дәрәз
Мын мезә кьрйә,
Вьрда стране
Мын һ'әwas кьрйә,
У мраз кьрйә,
Мын мраз кьрйә
К'ламәк өса
Бавежым сәр wә.
Қап'ут-қөтники
Өсайи һежә,
Wәки кә саз бе
Ль бәжн-бала wә...

Эз шайирәки
Жь чьли дәрбаз,
Нә һостатиеда
Кемьм, бәләнгаз,
Нә бе һ'әйрым әз,
Нә бе һ'өб-һ'әwas.
Ле нькарьм һе
Бәдәw, бекөсур
Ль һәв биньм we
Шьера нар у нур,

Бьдрум ши қот'ни,
Қап'уте нежә,
Вәки кӧ саз бе
Ль бәжи-бала вә...
Чь қап'ут һәйә,
Чь хас, щәваһър
Жь we хәмла вә
Бһаре четър?
Чь дәрә к'ӧрдә
К'әски бь к'овә
We дор вә быгрә
Ӧса чарч'овә?
Чь қәйт'ан мина
Гӧл-бнәв'ле вә
We быч'ылвьльн
Ӧса—л п'еше вә?
Чь к'лам ава
We хӧлинка хвәш
Мина ван щәва,
Ван тәйрәде нәхш?

Ль п'ешед вә р'ьнд
Бһарә нака.
Шанәшинед гӧнд
Нола қиз-бука

Сәри гредаий
Сор, спи у шин
К'әтынә дь нав
Шайикә р'әнгин.
У wә: Дбури,
Qуч" у Qәмәрдах,
Э'wред кәw ль сәр
Сәред wә п'апах,
Wә ль дор эви
Гөнде дә'wәтван
Бь һ'әwәс гьртйә
Говэндәк гран.

Ч'әме буздр'ин
Бь хөлин-хөшин
Р'әх wә р'аһьштйә
Qәйдәки т'ьжи.
Qәйдәки wьса
Хwәши ширьнша,
Кө бәрф бәр һ'әлйа,
Сәр һәвда к'шйа.
Т'эне чәнд кәwки
Гөлт'ьмайи ман
Ль гәр'-гөһер'е
"Дбури,, "Хама,,.
Qәй бе, қазьн әw,
Бь п'әр'-дуч'ке хwә
Көрк р'уньштьнә
Ль сәр шушке хwә.

Феза ванда, пыш
“Дубрие,, сә’ва
Нәрм у назани
Шәмс дьчә ава,
Оса, ча зәрйа
Урьс п’ор’зер’ин
Ньқобә дь нав
П’ела бә’ре шин.
У кәре швин
Сәр мә’змә’зке ч’йа
Минани энцир
Бәрбь гөнд р’адьчә.
Шван пешие те,
К’әлбе we —ль ду,
Минани ч’ежа
Ль бәр “кенгуру,,
Бәр п’ашла швин .
Хане дькә баш
Сәре бәрхька
Т’әзәбуй қәрқаш.
Көр’ькәки жир
We бь әшқ у дьл
Мзгиние бьдә
Дайика дәwk’ъл.
Дайиже дакә
Дәwe бинбһар

У чар-пенш нека
Бьшинэ дьлбар,
Wэки кō сьве
Шване пьспор
Бьхwэ т'эв қьчие,
Бок'онэки сор...

Лэзэтэ, wэллэ,
Зэйнэта хwэде,
Чахе шван сэр
Сьфра т'эбйэте,
Чэнд нан у нека,
Һьн пэнэр, торақ,
Щарна жи пер'а
Нив шушэ арақ
Жь һэвана хwэ
Һ'эwэс дэрдьхэ
У дьле р'эһэт
Тэ'штйа хwэ дьхwэ.
Ле wa нибйэ т'ьм.
Һэбйэ дэwрэк дьн,
Чахе кō р'еншбэр
Дэве wi ль нан,
Ч'э'ви ль һьмбэр
Нһер'йэ һ'эйwan.
Чьм гөр һэбунэ,
Дэ'бае дөп'е.
Бьр' кьрнэ бьрнэ

Qарсе у Qөлпе...
Әскәр һәбунә,
Әскәре шөлә'т,
Сәр һесуәд һешин
Леданә хебәт.
Щаре чәнд мистәвр
Стәндьнә швин,
Хwәр'а кьрынә
Шив у фравин.
Р'еницбәре чоле
Нав к'әср у к'әрбе,
Тибун ль һесуйа
Шкенандйә — бәрфе.
Чьмки щәw-кание
Һ'әд у һ'әсав дәр
Бубун хун, холор,
Ав гр'авед гәвр.

Бәле шәр' дьбун,
Т'алан у тажан.
Шәw-кание щнәт
Бь хун дьк'ьшйан.
Дьжмьн ледьда.
Дьжмьн дьсәни,
Әһли һәвдья
Һар у бе фә'ми...

Наһа һәр һавин
Озлфе тьрмьхчйа
Мина мьнмьник
Һьлпар'к дьвьн ч'йа.
Һон дьгрьн һ'әwәс
Ль сәргәр'е жор,
Qәй ль гәр'а ч'ие
Дәрте к'әскәсор...
Ле һынге мьле
Дбурива ләз
Һәвраз һьлдьк'шйан
Дө бәре қалмәс.
К'ижане хwә зу
Т'әпәр'а дьгифанд,
Кәвьр у коч'ьк
Йа дьн дьр'әшанд.
Һе т'ө чәгилчйа
Т'ө сала ль wьр
Т'оп нәжьрьнә
Ақа қуч', кәвьр,
Чьда ван мәрие
Фә'мкорә нәһәқ
Бәрәв дьжьрьн
У давитьн һәв.

Шәмс чәрхвәдьда
Һәрсал мина хwә,

Давит р'у әрде
Тә'м у гина хwә.
Дәсте wәхт-wә'дә
Батьнии сер
Һәрсал, һәрһавин
Т'аще шәмси зер'
Сьва жь сәре
“Мск'ин,, һьлдани,
Эвара сәре
“Дбур,, дадани.
Дин дба' дькър,
Ле шәмсе эздйа,,
Нәдьгьрт дәсте
Дьз у қәт'ьлчйа.
На, бьн т'аще шәмс,
Т'ащәки майин
Гәрә бата сәр
“Дбур,, у “Мск'ин,,.
Бәле, һат әw т'аш:
Бәйрақа мә сор,
Зәлал кьрн ав
Жь хун у холор.
Мьлмьли әw сәр
Ве һәйат, һәве,
Чава п'әр'е тәйр
Сәр шушьке we.
У фр'а к'әгьн.
Щушькед тәйра:

Лавед вәлет, у
Гништън стәйра.

Вә ч'э'в лейә, ч'йа,
Ч'йаед әждәһа?
Ча бәр п'еше вә
Гөлдайә гөнда...
Qәй мал, мэк'т'әбед
Чәндқатәй: р'ьнд
Дькьн —бьгнжьн
Бәжнед вә бьльнд.
Мина кәдке бәр
Бәдәнед фила
Хвә дан: бәр ван
“Фйат., у “Зила...
Һ'вз накьм автйа
Һәр бо we йәке,
Wәки әw начьн
Бәр we бәләкие,
Бәләкйа һәч'е
We Әләгәзе,
Кө мьн зә'ф дьхвәст
Бьчума фезе...

Двен вәхте кә
Днйа бу т'офан,
Һьнге гәмйа Нөһ
Һат ви ч'йае һан.

Ч'йа к'ельми, го:
“Олан, һәла гәз.
Ч'йаки дьн дһа
Бльндә, нә әз,,

Ньзам р'астә әв,
Иан ньзам дәрәw,
Ле р'асти әwә,
Кө ч'йае бәдәw
Ль ве бәста ч'йа
Нолани гәми
Бйә элк'анәкә
Һешинә хәwни.
У нав овкйана
Ә'змин к'имк'имә,
Бәр бае wә'дә,
Пешда дьк'шинә.
Бь qонах-qонах,
Бь qәйдә-qәйдә
Нөсләке двә,
Йәке датинә.

We мә жи дайнә.
Әме жи һәр'ьн,
Һуне бминьн,
Ч'йаед мqәр'ьм.
Ләма мьн зуда,
Зә'ф зуда хwәстйә

К'ламэк ъса
Бавежым сэр wə,
Qап'ут-qѳт'ники
Ссайи нежə,
Wəки кѳ саз бе
Ль бəжи-бала wə
У h'əта-h'əте,
У h'əта h'əте
Бь wэр'а бьжи
Ль р'yh'əwate.

НАРЕ

Гэр'е гѳнде мə гѳлданə,
Гѳнер' бунə кари,
Гѳлəк нарин мьн навда ди —
Жь ə'зманда бари...

Р'əwше ə'змин у нив у стəйрн,
Шемсе шəмалбарин,
Р'əwше ə'рда қиз у букьн,
Гѳл-букине нарин.

Днйальке чьқа сарбйа,
Чь щə'ньмэк тари,
Гэр натана р'у-həwата
Гѳл-букине нарин.. .

Р'оже хвәде щоданә т'ьм.
Йәк сайийә, йәк-ә'wr,
Г'ожа wә ль шәрде һьлте,
Йа мьн —h'әwша һьмбәр...

Шәмсһ'әвинно, мәкьн ломә,
Ч'ә'в дьвинә ахьр,
Бин дьч'ькә, дьл давежә,
У зар дьвә агьр...

Wә бьдита, wә бьдита
Сурәте суф, хаськ,
К'әсәр чава дьбәшри
Сәр леве we назьк...

Даж у дәлынг һьлдабун жор,
Льнг кьрьбун аве...
Qәй бежи дө кәре һиве
Һьшйабунә наве...

Зәнде зәрин ба дьбун wәк
Баске суравелке,
Щот мә'ре зәр дьшулькин
Ль дора навк'елке...

Бәр "һьм,,-е we, бәр "гьм,,-е we
Щарцьма ал-р'әнти
Оса мьз у мһ'әл дьбу
Мина дьле бәнги...

1.

К'әw к'әт сьве, з'змане шин
 Бу зәнгьле лал-дөр',
 Мина заре зәнгьли зиз
 Куртйа тәйре симьр'.

Фурда фрә куртина ша
 Ча мьзгинәк хере,
 Жь "Голе Гәwр", һ'әта "һәч'ә",
 Даньзьли жере.

Шәмс шәqива Мск'инийар'а
 һеди-һеди да дәр, —
 Ноли һорйа бьк'ьр бинә
 Зар'әкә нур-һәдәр.

Кәре қәрқаш мина сәдәф
 Р'әшйан синге чьл-ч'йа,
 Жь гәдука һ'әвтеманат
 О'р'ина бог' р'ачйа,

"Һ'уте һ'әсын,, дурва к'өхйа.
 Р'әмьлдаре әрде,
 Ду минани хадьме гәwр
 Хәләq-хәләq дәрте.

Qорьхчи ль һәспе сйар бу,
 һелә дькә гази.
 Сучи сьрйа авдане хwәнд —
 Хwәбәгәм у р'әзи.

Щәw ч'ванә мина мә'ра
К'шйа к'ор у к'әрдыа...
Хwәде р'ьсде wә зедәкә,
Гәли мали-гөндйа!

Бәлки йәка wә бьвә сәд,
У сәд бьвә һ'әзар.
Әз жи һ'әйри к'арәжемә,
Бәнди бә'с у базар....

Ах-аве wә дәшт у дузьн'
Ахе мьн жи —нә кем,
Щәw-кание wә ч'йада дьзен,
Йа мьн ч'ә'вьн авзем.

Шьер у бзйт'а әз дьгһиньм
Минани р'әз у бәр,
Ле шәмсе wә шәрде һьлте,
Йа мьн — һ'әwша һьмбәр...

Йа wә сале чар р'озгарьн,
Чар фәсле һәq-һ'әсав,
Йа мьн р'оже чәнд бһарьн,
Чәнд паизе ськ-сар:

Һ'әта Нарә нава гөндә,
Гөнд бһарә, бьһьшт,
Нар чу чөле, а we ль wьр
Бин у бһар р'аһьшт...

“Бъчън, Наре, мандька хвә,
Мандьк болэ, былэ’т,
Дьле мьн жи тә ши ч’ъни,
Бранд сәбр у сәһ’әт,

Сөр’а сере ль мьн р’акър
У капәжи сере
Хәп у хәвлэ бь мьнва кър,
Дьви we бәржере.

Әз жи пәй, тә хвәр’а wa тем
Бь һ’әвәс у һ’зынг,
Дьчърпиньм шие лынге тә
Йәк к’олавок, сьпънг.

Мәкә фкар.. дури тәмә
Версәке ви сьрти...
Ах дьле мьн чава хвәш те
К’ламәкә к’өрди...

“Дә вәрьн гөла бьчиньн,
Һа гөле, һа гөле, һа гөла мьн,
Хвәш бине же һьлиньн,
Шәнге, шухе, р’өһ’е мьн.

Щот зәри аве тиньн,
Һа гөле, һа гөле, һа гөла мьн,
Агре дьла дьр’әшиньн,
Шәнге, шухе, р’өһ’е мьн.

Мьн к'лам гот? эв мьн чь кьр?
Кəw дьфьр'ьн дьчьн...
Кəwам чь hat у чь дьчэ...
Наре, бьсə, бьчьн...

Ле лайицə —йəк мина тə
Эгьн, we бəжн-бале,
Бе дэрк'əвə ви к'əwшəни,
Бе к'эд нэр'ə мале?...

Ахьр н'əйфə, we пир бьвə
Эв п'ьншар'а тэр'-шан,..
Двем, фəцэт, Наре дьчə,
Дьлем дькə дəман...

2.

Нəрдəр сөр'ьн, нəрдəм сөр'ьн;
Сөр'е дне п'ьр'ьн.
Диһар дьвьн, диһар навьн,
Дəwра лəв дьзвьр'ьн.

Э'вд исана гьртьнə хwə
Р'əмьл, из у ишат,
Бəйан дькьн, бəйан накьн
Сөр' у сера бь щə'д.

Йəк бьн бə'ра мəцəс дькə,
Йəк-тəвəкə э'рде,

Йәк Гридаг' п'епәс дькә
Йәк һивева дәрте.

Йәк жи эзьм... һ'әйрәм, һ'өщәт,
Хвә ә'нан у сәнан:
“Дьле сәбра дьле хвәда
Һәмә, гәло, йан на?

Гәло агре пе дьшөхөльм,
Әw жи пе дьшөхөлә ?
Гәло һесре пе ведьсьм —
Ч'ә'ва дьхөлхөлә? „...“

Илащ т'өнә... дәртемә гөнд,
Бәлки бә'сәк тьма
Бьвә п'ьрти гөман-гөһар
Гөһе дьле мьнва...

Гөнд хлмаш бйә, һәр һ'ащор'а:
Қадо зәр'е даве.
Йәк жи, аше, жь we т'ахе
Әлифә те аве.

Ле дьһер'ьм... һәй гьди һа...
Бәр нәдира Наре
Чава дьле мьнда весйа
Әв һив-ве диндаре....

К'шйа, плат минани ду
Бэр алавэк ашит.
Ле бэхте мьн һынге ахър
К'эне веда дьжит...

Г'өб жи ава э'сас нибэ?
Кэвре исан қөли...
Дьфькьрьм.... ле т'аха дьн
Дэнгэк дькэ хөлин:

“А, ль вьр ма листока тэ...
Оса веда һэр'э...
Ида вьр'-дэрэва нэжэ,
Вали вэнэгэр'э,....

Нарейэ, ах, гөла нарин,
Ва ль we һьндаве,
“Зар'окер'а хэвэрдьдэ,,”
Ле дьле мьн даве...

Қаде э'рнус һ'зынг һате,
Щг'ара хвэ вехьст,
Г'ащо фэсал зэр' авите,
Пэлэк-дөдө лехьст.

Бэле, р'ое ва дьвинэ
Һэр йэк һьнда хвэда:
Хевьк миньн нэфэ'миньм
Һаре эв тэ'н мьн да...

Дьлем щарна, wәллә, ӧса
Тә'зә у хwәһ'әсә,
Бона бә'рәж занәбуне
Финщанәк жи бәсә...

Заньм, бае к'ӧмр'әшие һат
Т'әв Әлифа қизин,
Ләма ӧса хшин тә һат,
Наргӧла мьн назин...

Ле нъзани, дэнге тә бу
Гәзо, лъ мьн бари,
Бә'ра әшқе пе бу шәрбәт
Бәр мьн совәк'ари...

3.

Бәхте бәндә надуминә,
Фәқәт һ'әта-һ'әте,
Һәw днһер'и бәр тә'ва гәш
Ә'wрәки р'әш дәрте.

Чар қӧлтбе дьнйәе һәнә
У чар бае дне:
Йәк шен дькә, йәк т'ен дькә,
Гәwр дькә е дьне.

Бак жи һэйә —бе қолбәйә,
Бе әг'бал у әлла,
Әw жь дьла дәрдык'әвә
У р'әш дыкә дьла...

Дыкә п'ьстин, дыве: “зани,
Фланкәси бангйә.
Фланк'әсе гли дае,
Шар'әвар'ә дәнгийә....

Дьвен Хәвә бйә навчйа ван,
Глйа дьвә-тинә....
Дьве шыкле хwә данә һәв,
Дьве һәвдө динә,,...

Бае бөг'ден —пира сере
Wa те, бь зәнг-зәһәр,
Гөла гөнда ши һьл дыкә,
Дажо дьвә шәһәр,

Гөнде шен жь бо мьн дыкә
К'ан-мк'ане шине,
Бин у бөг'за бһареда
Дыч'ькинә бине.

К'әнге, гөндө, мьнр'а аwа
Бәтсар буйи, мр'уз?
Әва ә'мрә навр'а дычьм,
Йан хәwnәкә ь'ншуз?

Эв р'ойә ва шәвақ дайә,
Йан серәкә бәтал?
Эз ду шәмса хвәйә ширьн
Дьлэзиньм бажар.

4.

Дьлем брин дьгазынә,
Мöһөл т'өнә ль бәр,
Ле шәһәр жи зә'ф мэзынә,
П'әр' вэдайә вәк бә'р.

Соқақәк те соқақа дьн,
Һәвба дьвә мәйдан,
Йәк раст дьчә, йәк ч'әп дьчә,
Йәк р'ате вәк қәйт'ан.

Йәк жи тәр'а дьвә р'ениш
Wэк р'еуики кьл-кор,
Дьчи бирдә һасе дьви
Диварәки кәвн-кол.

Вәдгәр'и—р'е бьвини,
Р'екә фрә у мәрд,
Конгзк те, тә әглә дькә
Бь зыгина хвә сәрт.

Дьчъм, фэҗэт... эва Ареш,
Эв Сари т'аг', Сарланщ...
“Хушке, гәло вьра нажи
Букинәкә көрманщ?

Йәкә назә бәжнбьльндә,
Дем у гөли зәрин,
Сурәт хальн' ч'ә'вә хажьн,
Шә'рәк шәфран сери,...

Пьрса мьн вәк тәйре ледай
Т'әхсир дьвә, те хар,
К'уч'әк дьнва дәрдык'әвьм,
Йәк дьн дькьм пьрсйар...

Шәһәр... бәле, бә'рә у әз —
Кале “Мә'сие зер'ин,..
“Көда чуйи, Нарина мьн,
Мә'синга мьн зер'ин?

Ве “пира,, бәд: хәма нәмәрд,
Мәфәра мьн бьр'йә...
Бәнгзе тә те бәр ч'ә'ве мьн,
Хәw ч'ә'ве мьн фьр'йә...

Гәло наһа чь бәхтәвар
Деме тә дьнһер'ә?
Нәби йәк бь дьле дәк'баз
Дьле тә дьгөһер'ә...?

Тө ль шәһәр чь п'ешәйи,
Кар—хәзала гонда?
Кар у хәзал һылгәр'янә
Бәрбь зом у занга...

Дьбурие мә шин вәргәртйә,
К'әвшән һивйа тәйә....
П'еҗаске навнери дайә,
Мәндьк бьлә'т һәйә...

Гөла сәри мел кьрьнә
Мина щарие мелул,
Гөл ханьма хвә дьхвәзын —
Һорйа хвәдеҗабул...

Дагәр', Наре, нәшьһ'тин
Г'әвшә чоли гонда.
Дагәр' дагәр', ве хөшуше
Мәһел дьле мьнда...

Адбә, дһа тә нанһер'ьм
Дйари ә'вд у исан:
Әзе ида тә нәкьм бә'с
Бәр т'ө п'ак у п'исан.

Әзе дьле хвәда хвәйкьм
Наве тәйи ә'зиз,
Хәвнеда жи, хәвнеда жи
Т'ощар накьм гази...

5.

Р'ож тен-дъчын, Наре т'өнә,
 Т'өнә чар у илаш.
 Эз ды хвәда ч'ыла дьвѣм
 Вәк т'умәки қр'аш.

Мина меване нәхасты —
 Мәрѣв хвә же дпи,
 Сәре мында бәрә-бәрә
 Дәрген дә'фе спи.

Гөмана мьн дьтәмьрә
 Ль бәр бае вә'дә.
 Гөман фәқәт кӧ тәмьри,
 Мӧһ'бәт двә зәдә.

Ле ә'мьр йа хвә дьхазә,
 Гәр дьхази бьжи,
 Гәр дьл наки һәр'и жь ве
 Дняа т'ер у т'ьжи.

Гәрә хвәйки, мале дайни,
 Дәбур бьки п'аки,
 У қә на, бь к'ламәк хвәш
 Әл-ә'шире шаки.

Тӧ к'әс днеда наһижә
 һәр бәхт һәр мрази.

Э'мьр т'эне мөһ'бәт нинә,
Боршә у боршнаси.

Даг'ли сука шәһәр двьм
К'ар —ә'мәлки бькьм.
Эһ, к'е жь мөһ'бәте мьрйә,
Wәки эз жи бьмрьм?

Ләйл у Мәщрум?... Н'ькйатә әw,
Н'ькйатәк дур-дәрәз.
Ле эз, ва, нав ә'мьрданьм,
Э'мре гөмрәһ' у ләз.

Бьһер', чава дор'ә-дор'ьн
Бор'и, автомашин...
Зар'о чава әшқ дьлизьн,
Ль һәв дькьн қажин...

Вир'ә мина филе кәди
Дара дьдә п'ала.
П'остбьр чәлте хwә һьлгьрти,
Дьләзинә мала.

Шланг мина мә'ре гьрти
Дьфьшә дәст баг'ван,
Ль сәр баг'е "Флорәе.,
К'әскәсор бйә кәван.

Шоферэки к'орди нас жи
Ва ль һ'эвшаша суке
Автйа хвэ ль "ходе,, хьстйэ,
Дэнг дайэ "ту-туке,,.

— Тэ р'ьнд дэнг даеда, двем,
Qə тō жевэ, Мэмэд.
— Ле ча, две, чьqа нэбэ,
Зэ'ве гонде wэмэ....

— Чь двежи?... зэwьший?
Эw жи жь гонде мэ?...
Ай, һун чава двьн һ'эwще
Бэдэw у р'ьнде мэ...

Э ле чьма тэ славэк
Нэда мэ жи, бьра?
Мэ бьһата у һ'эwэки
Göhe тэ к'ашкьра....

Ле qэй бежи йэк ньькева
Göhe мьн к'аш дькэ,
Чава дэрсдар —gohe шагьрт,
Kö дэрсэ шаш дькэ...

Шькэк мьнда дышулькэ
Мина мэ'ре жэ'ре:
— Тэ к'и хwэстйэ, Мэмэд, двем?
— Qиза Qэймэс.... Нарэ...

. :
Днйа дор мьн дьзвьр'э
Wэж ч'эме гежгэр'инг,
Эз қай навда ньцо двьм
Н'эта қәфәс у синг.

Ньмбәре мьн мьн дьнһер'э,
Ча дьле мьн бышу...
— Чьма, две, көр'хал, өса
Р'әнг р'әҗазе тә чу?

— Қәт... двежьм, әз вәдөхөм
Щарна свә-свә...
Те пыш нивро, һ'әвәки ва
Сәре мьн геж двә..

— Оһоо... две, тә “гәҗуркьрйә,,,
Бре дайика мьн?
Мьн жи дьго “чьма өса
Ч'ә'ве тә бьрқ дьдһн,,...

Эз жи т'аса хвәда, вәллә,
Т'ө қолайи ниньм...
Р'өсқәг бькә, әшқә тәр'а
Бөт'өлтгәки биньм.

-- Бинә, пысам, ль сәр әшқ у
Дәрде ве днҗәе,
Иро қайим әм ль һәвхьн
К'әсе шин у шайе...

АНАКРЕОН

* * *

Т'эбйэте фоч' данэ бог'а,
Сьм дан һэспа, у чава ч'эк,
Лэп у қил дан шер-ганп'ог'а,
Дан к'еуришке льнге р'эвэк.

Мэ'сийар'а п'эр' кьрэ т'ақэт,
У баск данэ тэйр-туе дне,
Т'аб у тэйах да мер, фэқэт,
Тьшт т'өнэбу бьдэ жьне.

У чава ч'эк, чава р'һ'ал,
Бэдэви жи гьрт да жьне,
Бэдэви, кō бьвэ мэрт'ал
Бэр ог'ьрмэ, хахе дне.

* *

*

— Анакреон, — физа дьгот,
Кали дна, бьннер' э'йне...
Тэ п'ор' нэман сэри у қот,
Дө т'ел нэман ль бэр э'ние.

Го: — Эз накъм хэм у хйал —
Мьн хәнэ п'ор', йан т'өнэ п'ор'.
Нэр we занъм гэрэке жал
Ша дэрбазкэ т'а ах у пор'.

ЩОРЦ БАЙРОН

*. *
*

Дэда назйа бь дьл —щэгэр
Тэ мьнр'а го “Э'мре мьн,,.
Хвэш хэбэрдэ дэлал, эгэр
Эм т'ьм шаһьл бьминьн.

Ле дьмьрэ һэр тышт, фэцэт,
Мьнр'а мөвө э'мре мьн,
Бе. “Р'өһ'е мьн:, кө.бь мөһ'бэт
Эм т'ьм шаһьл бьминьн...

ЪАЙНРИХЪ ЪАЙНЕ

БЪВЭ. ГЭР'ОК

Жъне кӧ тӧ һъшти, чу,
Йэкэ дън тӧ һ'ызкэ зу.
Ле не р'ьндэ бди тур
У бьгэр'и дэр у дур.
Тӧе бьвини гола шин,
Дар сэр бунэ бабэшин.
Кари дэрде дьл-һнав
Әве дэре р'оки нав,

Паче ахи вӧк кала,
Һьлк'ыши сьрт у п'ала.
Ле кӧ гһишти һэвраз,
Тӧе сәһ бьки дэнге баз.
Һьнге тӧе сәре ч'йе
Бьви тэйре бази че,
У т'эг'минки, кӧ тэ вьр —
Жере, кем тышт онда кьр.

АЛЕКСАНДР ПУШКИН

ЭВАРА ЗЪВСТАНЕ

Багәр бь тәлп даве ә'змин —
Багәр'инк т'әв р'акьри —
Һа дә'бәжи дькә зукин,
Һа нолани зар' дьгри,
Һа салома сәр бан дьхә,
Дькә дә'ви у дәнги,
Һа ль п'әнщәра там дьхә
Мина р'ешии дәрәнги.
К'ошке мәйи жь һәв чуйи
Һьм мелулә, һьм тари.
— Пирке, чьма тә кәр' буйи
Оса бәр ви дишари?
Г'өтар к'әти жь дәнге бе;
Зукә-зука ба-багәр?
Йан бәр дәнге we долабе
Дненьжи өса кәр'?
К'а, вәхөн әм, һәвала мьн
Щаһьлр'әшии длован!
К'а вәхөн әм, к'ане финщан?

Уе дьл дэрен кӧл-кӧван.
Бьстьре, ча бэ'ре веда
Дьжит кэва бэйани...
Чава қиза гӧр'а деда
Свэ-свэ ав дани...
Багэр бь тэлп даве э'змин —
Багэр'инк т'эв р'акьри —
На дэ'бэки дькэ зукин,
На нолани зар' дьгри.
К'а вэхӧн эм, нэвала мьн
Щаһьлр'эшиє длован!
К'а вэхӧн эм, к'ане финщан?
Уе дьл дэрен кӧл-кэван.

ПАРУЙР СЕВАК

ЭШ ЦАРНА ТЭ ПЕШДА ДЬВЭ

Шәрмә мәрвь п'ехас һәр'э,
Ле әв сол жи зә'ф дешинә,
Набә мәрвь р'е вәгәр'ә,
Ле р'йа һан жи зә'ф дьк'шинә

Шида лехи? Ә, чь фәйдә,
Нә льнге тә we р'әһ'әтбә
Нә жи соле фреқәтбә,
Эш царна тә пешда дьвә.

Н А В Н И Ш

Шьер у қәләбетк

Ль мавзолеа Ленин	3
Ленинград	7
Даг'ьстан	11
Т'аса сальхие	13
Сергей Есенинр'а	15
Варпетр'а	16
Ль баг'че Т'билисие	16
Мърн у майн	19
Бсна дайка мын	20
Биэвна бьнә'рл	21
Чнин у нвисар	22
Пэз	24
Пирка мынә р'ә'м	25
Говәнд	27
Ве шәва ширьн	29
Өса дьхазьм	30
Һәрр'о-Һәрр'о	30
Жь дәсте мын	31
Г'әх we шәва щнәти	31
Шә'ра зәр	32
Ч'ә'ва тә мдуф	32
Әм дури һәв	33
Әр шәв	33
Шарна дьле мын	34
Р'ьнде	36
Хортар'а	37
Шәw дьстьре	38

То чуйн	39
Бэдэwa сэрэ	40
Элк'ан	41
Баһарэ, шайир	42
Мьн бэрффер'а	43
Бһар вэбу	43
Диса гблан	44
Дара баһаре	46
Паиза гэш	47
Шарке жи һьлдъм	48
Мина хwэбэ	49
Дэма, һэч'е	50
Ида һэрэли	51
Шеник	51
Эм шайиред шэрце	52
К'өрд хэриwдостэ,	52
Фрдоусие мэзын	53
Һ'ьрч' у қабан	56
Бьч'ук ль һ'эwше	57
Деве спи	57
Чежа хьште	60
Ч'йано	63
Наре	74

Т'эрцмэ

Анакреон. Т'эбийэте	91
Анакреон, қиза дьгот	92
Щорц Байрон: Дэқа назйа	93
Һайнрих Һайне: Бьвэ гэр'ок	94
Алек'сандр Пушкин: Эвара звьстане	95
Пэруйр Севак: Эш щарна тэ нешда дьвэ	97

Ферике Усв
НАРЕ

ՖԵՐԻԿԵ ՈՒՍԸՎ
ՆԱՐԵ
(ԲԵՐԵՆԵ)
«Սովետական գրող» հրատարակչություն
Երևան—1977

Ферике Усв
Н А Р Е
(на курдском языке)
Издательство «Советакан грох»
Ереван — 1977.

Բ'едакторе Ժաբար — Շասьме Շժլիլ
Տիլկ'եմ — Ա. Դասարյան
Բ'едакторе տեխնիկե — Տ. Մ. Տիմոնյան
Կորեկտոր — Բ'աշաե Ծ'րֆուտ

ՅՓ 07590 Դ'եմբե 1531 Կիրաժ 500
Դեժլիմի նեմիքհաե կիրնե 26/VII 1977 Տ.
Բոնա շափկիրնե իտիե զոլկիրնե 21/X 1977 Տ.
Բեղնեմիքիրե իծաճ 3,12
Բեղնեմիքիրե շափկիրնե 3,2
Կ'ար'եզ № 1 70 x 108 1/32 Գիմետ 40 կ.

Երևան — 9, Դերյան 91, նեմիքրետա "Սովետական գրոհ",

Նեմիքհանա 1, ին սերվերտիա ճեմնայա փոլիգրաֆիեյե կոմիտեա քրեսե-
իե ճեւլեդե, ք'ախ Սովետա Մինիստրեդ Բ'եսպուբլիկա Ծրմանիստանեյե
Սովետիեյե Տոսնալիստիե.

Երևան, Ալաւերճյան 65

INSTITUT KURDE DE PARIS

ENTRÉE N° 853

